

К.М.Ячменіхін

**Рецензія на монографію Шендрікової Сніжани Павлівни
"Історія театру в Криму (1820–1920 рр.)"**

У сучасній українській історіографії простежується тенденція комплексного дослідження тем, пов'язаних з історією культури України. Театральна історія Криму має тривалий шлях розвитку і, являючи собою важливу сторінку творчого життя українського народу, характеризується своїми специфічними рисами. Дослідження даної наукової тематики на сьогодні є сучасним та актуальним.

Монографія С.П.Шендрікової присвячена історії зародження, становлення і розвитку в Криму, починаючи зі спогадів про сценічні постановки на півострові ще у пер. пол. XIX ст. Наукова праця надає можливість одержати цілісне уявлення про культурні процеси на території Криму в їх взаємозв'язку з економічним та соціально-політичним розвитком регіону. Театральна епоха XIX – поч. XX ст. представлена шляхом надання характеристики процесу відкриття у Криму перших театрів та гастрольної діяльності артистів провідних театрів Російської імперії.

У першому розділі монографії проаналізовані письмові та матеріальні джерела, що засвідчують існування на території Криму театрального мистецтва ще за часів античності. При цьому автором підкреслено специфіку репертуару античного театру в регіоні, виходячи з наявності в джерелах інформації про реалії життєдіяльності грецьких полісів на території Криму.

Важливим дослідницьким аспектом у зазначеному тематичному напрямі стало поєднання характеристики творів видатних античних вчених – Аристотеля, Платона, Аполлодора, Поліена, Павсанія, Геродота та інформації, яка залучена С.П.Шендріковою з відповідних археологічних джерел.

У другому розділі монографії йдеться про діяльність першого кримського театру на поч. XIX ст. та про активну участь у цій справі московського купця Ф.Г.Волкова. Крім того, простежено сприяння розвитку театрального мистецтва в Сімферополі з боку місцевої влади та антрепренерів, визначено основні етапи вдосконалення та благоустрою,

власне, самої будівлі театру. Для досягнення поставлених завдань дослідницею використані відомості архівних фондів Державного архіву Автономної республіки Крим.

Тематика третього розділу стосується характеристики театрального життя м.Севастополя та його значення для культурної історії Криму. Особливу увагу приділено вивченню дискусійного питання про першість двох міст – Сімферополя і Севастополя – у справі становлення театральної діяльності на півострові.

У четвертому розділі досліджено театральний аспект культурної життєдіяльності інших міст Криму, зокрема, Ялти, Євпаторії, Керчі, Феодосії та Бахчисараю. Варто вказати на те, що авторкою приділено належну увагу вивченню особливостей становлення театрального мистецтва у зазначених містах і здійснено необхідну порівняльну характеристику проблеми.

У п'ятому розділі крізь призму вивчення гастрольних турів провідних артистів столиць розкрито вплив на діяльність театру в Криму таких видатних діячів театрального мистецтва, як Михайло Щепкін, Віра Комісаржевська, Афанасій Саксаганський, Марія Заньковецька та ін. Унікальність дослідження полягає у використанні маловідомих біографічних деталей, міжособистісних взаємовідносин щодо кожної із досліджуваних персоналій. Такий підхід дозволив максимально об'єктивно і комплексно розкрити творчу атмосферу в театральних колективах, всебічно проаналізувати внесок діячів сцени у культурне життя регіону зокрема і держави в цілому. Важливим доповненням до зазначеної інформації стало виявлення специфіки театральної діяльності в Криму в роки становлення радянської влади.

Використані автором наукові дослідницькі методи базуються на новітніх розробках історичної, філософської, педагогічної та психологічної науки при одночасному врахуванні сучасних підходів у мистецтвознавстві та культурології. Висновки є змістовними та логічно побудованими. Основний текст монографії супроводжується схемами та фотодокументами, які мають самостійне наукове значення.

Втім робота набула б логічної змістової повноти за рахунок історичного екскурсу у театральне життя Криму періоду середньовіччя. Поза всяким сумнівом, здійснення подібного дослідження ускладнюється відсутністю належної джерельної бази. Однак характеристику окремих аспектів театральної історії регіону зазначеного періоду все ж таки можна було реалізувати, що збагатило би зміст праці. Певною описовістю характеризується історичний екскурс щодо античного періоду театральної історії Криму. Виправданою би стала реалізація порівняльного аналізу процесу розвитку театрального життя Криму із загальноукраїнськими тенденціями.

Однак, незважаючи на висловлені зауваження в цілому, рецензована монографія є завершеним комплексним історичним дослідженням цікавої культурологічної тематики. Наукова праця має як теоретичне, так і практичне значення. Автор здійснила оригінальне дослідження, яке відрізняє наукова новизна, належне логічне, літературне викладення матеріалу. Узагальнюючи все вищевказане, слід підкреслити, що монографія С.П.Шендрікової "Історія театру в Криму (1820–1920 рр.)" є важливим дослідницьким внеском у вітчизняну історичну науку з культурознавчої проблематики.